

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **S.**, so sídlom v B., IČO: X., zastúpenej Advokátskou kanceláriou J.J., so sídlom v B., v mene ktorej koná ako konateľ advokát J., proti žalovanej **S.**, v mene ktorej koná V. so sídlom v B., **o zaplatenie 34 272,70 Eur**, o odvolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 21. februára 2013 č. k. 2 C 5/2012-23 takto

r o z h o d o l :

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 21. februára 2013 č. k. 2 C 5/2012-23 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) označeným uznesením zastavil konanie o žalobe, ktorou si žalobkyňa uplatnila voči žalovanej nárok na zaplatenie sumy 34 272,70 Eur s príslušenstvom, predstavujúcej dlžné nájomné za nájom nebytových priestorov. Zastavenie konania odôvodnil ustanovením § 104 ods. 1 O. s. p., t. j. neodstrániteľným nedostatkom procesnej podmienky konania, spočívajúcim v absencii právomoci slovenského súdu konať a rozhodovať o podanej žalobe. Uviedol, že na žalovanej strane vystupuje cudzí štát, ktorý je v zmysle § 47 od. 1 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom (ďalej len „ZMPSP“) vyňatý z právomoci slovenských súdov, pričom zo žaloby ani z pripojenej kópie nájomnej zmluvy a jej dodatkov nevyplýva, že by sa tento cudzí štát dobrovoľne podrobil tejto právomoci. Nie je daná ani žiadna z ďalších výnimiek v prospech právomoci slovenských súdov v zmysle v zmysle § 47 ods. 3 ZMPSP, pretože z týchto výnimiek je výslovne vylúčené konanie, predmetom ktorého je platenie nájomného.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podala odvolanie žalobkyňa. Navrhla napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Nesúhlasila s právnym záverom o nedostatku právomoci slovenských súdov. Uviedla, že názor, podľa ktorého by cudzí štát mal mať automaticky súdnu imunitu pred súdnym orgánom iného štátu, je nesprávnym a dávno prekonaným. Poukazovala na to, že v rozhodovacej činnosti medzinárodných súdnych a iných inšancií a v odporúčaní komisií OSN sa vykryštalizoval záver, že štát sa nemôže dovoliavať svojej jurisdikčnej imunity, ak ide o konanie týkajúce sa jeho obchodných transakcií, pracovných zmlúv, vlastníctva, držby alebo užívania majetku, teda ak nekoná ako vykonávateľ verejnej moci. Z uvedeného vychádza aj Dohovor OSN o jurisdikčných imunitách štátov, na obsah ktorého (i keď jeho ratifikácia nebola doteraz formálne ukončená) sa odvoláva aj Európsky súd pre ľudské práva, napr. v rozsudku *Cudak v. Litva*.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (ďalej len „odvolací súd“), pretože krajský súd rozhodoval vo veci ako súd prvého stupňa (§ 10 ods. 2 O. s. p.) po zistení, že odvolanie bolo podané účastníčkou konania v zákonom stanovenej lehote (§ 204 ods. 1 O. s. p.) preskúmal napadnuté uznesenie bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie je opodstatnené.

Zo žaloby a z pripojených listín je zrejmé, že predmetom konania je nárok žalobkyne na zaplatenie dlžného nájomného za nájom nebytových priestorov nachádzajúcich sa v B. v dome súp. č. X., ktoré mali byť žalovanej prenajaté zmluvou o nájme nebytových priestorov z 11. 7. 1997.

V preskúmvanej veci krajský súd odôvodnil nedostatok svojej právomoci ustanovením § 47 ods. 1 ZMPSP majúc za to, že nie je daná ani žiadna z výnimiek v prospech právomoci slovenských súdov uvedených § 47 ods. 3 tohto právneho predpisu, keďže z týchto výnimiek je výslovne vylúčené konanie, predmetom ktorého je platenie nájomného.

Podľa § 47 ods. 1 ZMPSP právomoci slovenských súdov nie sú podrobené cudzie štáty a osoby, ktoré podľa medzinárodných zmlúv alebo iných pravidiel medzinárodného práva alebo osobitných slovenských právnych predpisov požívajú v Slovenskej republike imunitu.

Podľa § 47 ods. 3 ZMPSP právomoc slovenských súdov je však daná, ak:

- a) predmetom konania je nehnuteľný majetok štátov a osôb uvedených v odseku 1, nachádzajúci sa v Slovenskej republike, alebo ich práva na takýchto nehnuteľných veciach patriacich iným osobám, ako aj práva z nájomného pomeru k takýmto nehnuteľným veciam, pokiaľ nie je predmetom konania platenie nájomného,
- b) predmetom konania je dedičstvo, v ktorom osoby uvedené v odseku 1 vystupujú mimo rámca svojich úradných funkcií,
- c) predmet konania sa týka výkonu povolania alebo obchodnej činnosti, ktoré osoby uvedené v odseku 1 vykonávajú mimo rámca svojich úradných funkcií,
- d) cudzí štát alebo osoby uvedené v odseku 1 sa dobrovoľne podrobia ich právomoci.

Právny záver krajského súdu o nedostatku právomoci slovenských súdov na konanie a rozhodovanie v predmetnej veci síce zodpovedá jazykovému zneniu citovaného ustanovenia § 47 ods. 1 a 3 ZMPSP, ale napriek tomu nie je správny.

Ustanovenie § 47 ods. 1 ZMPSP upravuje tzv. jurisdikčnú imunitu subjektov v ňom uvedených, t. j. ich vyňatie z právomoci slovenských súdov v konaniach, v ktorých inak je daná všeobecná právomoc slovenského súdu v zmysle § 7 O. s. p. Medzi tieto subjekty patria aj cudzie štáty. Jurisdikčná imunita štátov je inštitútom medzinárodného práva. Jej základným účelom je chrániť štáty pred nenáležitým uplatnením súdnej právomoci iných štátov.

Aj keď nemožno mať pochybnosti, že štát požíva pre seba a svoj majetok jurisdikčnú imunitu pred súdmi iného štátu (*par in parem non habet jurisdictionem*), správna interpretácia ustanovenia § 47 ods. 1 ZMPSP vyžaduje rešpektovať základné metodologické východiská výkladu práva, a to že právnou normou nie je len samotný text právneho predpisu, ale význam tohto textu meniaci sa v priestore a čase, a že hoci pri výklade a aplikácii právnych predpisov je potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia, súd nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne, ale môže, ba dokonca sa musí od neho odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (por. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 1. 7. 2008 sp. zn. III. ÚS 341/07 z 1. 7. 2008).

Rešpektovanie vyššie uvedených východísk v súvislosti s interpretáciou § 47 ods. 1 ZMPSP vyžaduje vziať do úvahy, že právna úprava jurisdikčnej imunity štátov platná v Slovenskej republike vychádzala z absolútneho chápania tejto imunity, ktoré v čase jej prijatia presadzovala bývala ČSSR, a že od prijatia tejto právnej úpravy dynamickým rozvojom medzinárodných vzťahov došlo na medzinárodnej úrovni k zmene od absolútneho chápania jurisdikčnej imunity štátov k jej reštriktívnemu chápaniu, a to k jej chápaniu ako imunity funkčnej (por. Pavel Caban, *Jurisdikční imunity států*, Univerzita Karlova v Prahe, právnická fakulta, 2007). Funkčná imunita znamená, že štát sa nemôže dovolávať svojej jurisdikčnej imunity – okrem prípadov kedy sa jej výslovne zriekol – ani vtedy, keď ide o konanie týkajúce sa jeho obchodných transakcií, pracovných zmlúv, vlastníctva, držby, alebo užívania majetku, v prípade náhrady škody spôsobenej na majetku či osobám, vo veciach priemyslového či duševného vlastníctva, ohľadne účasti v obchodných spoločnostiach, teda v podstate v prípadoch, kedy nejedná ako vykonávateľ verejnej moci (*acta iure imperii*). Pokiaľ teda pôsobí štát ako bežný subjekt občianskoprávných pomerov upravených pravidlami medzinárodného práva súkromného (*acta iure gestionis*), jurisdikčnú imunitu nepožíva (por. uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z 25. júna 2008 sp. zn. 21 Cdo 2215/2007 a tiež uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z 24. marca 2011 sp. zn. 30 Cdo 2594/2009).

Z reštriktívneho chápania jurisdikčnej imunity štátov vychádza aj Dohovor Organizácie spojených národov o jurisdikčných imunitách štátov a ich majetku (ďalej len „dohovor“), ktorého návrh prijalo Valné zhromaždenie OSN v decembri 2004. V zmysle článku 13 tohto dokumentu, štát sa nemôže dovolávať imunity voči právomoci pred súdom iného štátu, ktorý je inak oprávnený v konaní týkajúcom sa určenia akéhokoľvek práva alebo záujmu štátu k nehnuteľnému majetku, ktorý sa nachádza na území štátu súdu, držby nehnuteľného majetku štátom alebo jeho užívania, alebo akéhokoľvek záväzku štátu vyplývajúceho z jeho právneho nároku k takémuto nehnuteľnému majetku, jeho držby alebo užívania. Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 629 z 24. augusta 2005 vyslovila súhlas s podpisom dohovoru a odporučila prezidentovi Slovenskej republiky podpísať dohovor s výhradou ratifikácie. I keď ratifikácia dohovoru nebola doteraz zavŕšená, pravidlá v ňom obsiahnuté a akceptované v medzinárodných vzťahoch treba považovať za súčasť medzinárodných zásad, resp. medzinárodných zvyklostí. V Českej republike sa reštriktívne

chápanie imunity štátov premietlo do novej zákonnej úpravy vykonanej zákonom č. 91/2012 Sb. o medzinárodnom práve súkromnom (§ 7), účinným od 1. 1. 2014.

Postupná zmena v chápaní jurisdikčnej imunity štátov na medzinárodnej úrovni má podľa názoru odvolacieho súdu vo vnútroštátnej právnej úprave za následok zmenu významu právneho textu obsiahnutého v § 47 ods. 1 ZMPSP, účelu ktorého zodpovedá funkčné chápanie imunity cudzieho štátu. Takáto interpretácia je zároveň súladná s požiadavkou na ochranu základného práva na spravodlivé súdne konanie u súkromných osôb, s ktorými cudzí štát vstupuje do súkromnoprávnych vzťahov.

Keďže v preskúmvanej veci, vzhľadom na predmet konania, žalovaná ako cudzí štát nevystupuje ako suverénny nositeľ verejnej moci, ale ako právnická osoba v občianskoprávnom vzťahu charakterizovanom právnou rovnosťou účastníkov, odôvodňujú pravidlá medzinárodného práva záver, že táto právnická osoba – cudzí štát – nepožíva funkčnú imunitu, a že v tejto veci je daná právomoc slovenských súdov.

So zreteľom na uvedené odvolací súd uznesenie krajského súdu pre nesprávne právne posúdenie veci v otázke právomoci zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. februára 2015

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Zuzana Pudmarčíková